

DE VERSCHRIKKINGEN VAN DE OORLOG, BEZIEN DOOR DE OGEN VAN EEN ONSCHULDIG KIND

Twee oorlogsverhalen

Emma Carroll. (2019). *Geheimen van de vuurtoren*. Utrecht: Kok-Boekencentrum. Isbn 978 90 266 2324 0, € 16,99, 288 blz.

Robert Innocenti. (2019). *Rose Blanche*. Hasselt/Alkmaar/New York: Clavis. Isbn 978 90 448 3702 5, € 16,95, 32 blz.

Het verleden blijft een onuitputtelijke bron van inspiratie voor menig schrijver. In dit artikel de besprekingen van twee jeugdboeken over de Tweede Wereldoorlog, mooie verhalen van buitenlandse komaf: *Rose Blanche* en *Geheimen van de vuurtoren*. Het zijn ontroerende verhalen over jonge meisjes in oorlogstijd, geschikt voor alle niveaus. De boeken zijn nog maar net verschenen.

Een aangrijpend prentenboek

Het gebeurt niet vaak dat ik op deze plaats aandacht geef aan een prentenboek. Ik maak nu graag een uitzondering voor een uitgave van Clavis, een uitgever die ons geregeld weet te verrassen met de meest prachtige prentenboeken, dikwijls geschikt voor jong en oud.

Van de Italiaanse illustrator Robert Innocenti verscheen *Rose Blanche*, een

aangrijpend verhaal over een meisje in oorlogstijd. De geschiedenis speelt zich af in Duitsland in de eerste helft van de jaren veertig. De nazi's hebben het voor het zeggen. We zien de jonge Rose Blanche, die met haar stadsgenoten, jubelend en wapperend met vlaggen met daarop het hakenkruis, de mannen uitzwaait die als soldaten de stad verlaten in hun vrachtwagens en tanks. Zonder het echt te begrijpen, ziet Rose op een dag hoe een kleine jongen ont-snapt uit een van de vrachtauto's. Hij wordt tegengehouden door de naziburgemeester, die hem onmiddellijk uitlevert aan de soldaten. De nieuwsgierigheid van Rose is gewekt en ze besluit de vrachtwagen te volgen. Ze loopt een heel eind de stad uit. Langs de velden, verderop in het bos, belandt ze op een open plaats die is omheind met elektrisch prikkeldraad. Ze ontdekt er lange houten huizen die worden bewoond door mensen in gestreepte kleding. Rose spreekt de hongerige kinderen achter het draad aan en ze schenkt hun een stuk brood.

In de periode die volgt, neemt Rose van huis naar school veel meer eten mee dan ze zelf op kan. 's Middags glipt ze steevast het schoolgebouw uit en brengt ze al het voedsel naar de mensen ach-

ter het prikkeldraad. Maar dan, op een ochtend, vluchten alle mensen de stad uit. Rose zoekt met een schooltas vol etenswaren opnieuw de open plek op. Daar is echter niemand meer aanwezig. Het slot van het verhaal gaat vervolgens door merg en been en blijft nog lang in je hoofd nadreunen.

Bij het lezen van *Rose Blanche* is een vergelijking met *De jongen in de gestreepte pyjama* (John Boyne, 2006) snel gemaakt. In beide verhalen maken we mee hoe een Duits kind op een naïeve manier getuige is van de verschrikkingen in de vernietigingskampen en opkomt voor de Joodse gevangenen. Elk verhaal heeft een dramatische afloop. Beide verhalen ook zijn geschreven vanuit dezelfde gedachte: niet alle kinderen van nazi's stonden aan de kant van hun ouders.

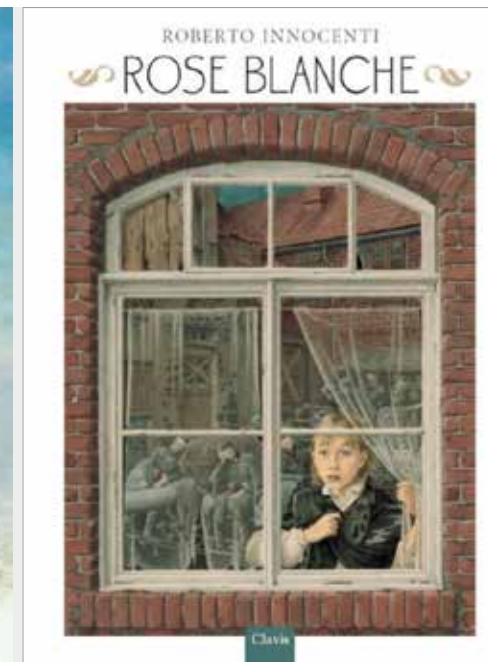
Dit aangrijpende verhaal met teksten van Christophe Gallaz verscheen eerder in 1985 en laat ons in de meesterlijke en realistische stijl van Innocenti kijken naar de totale waanzin en gruwel van de oorlog, gezien vanuit het perspectief van een onschuldig kind. Op die manier komen de gebeurtenissen extra hard binnen. Een klassieker voor alle leeftijden die wat mij betreft in geen enkele boekenkast mag ontbreken!

Een geslaagd verhaal in een historisch decor

Ook de hoofdpersoon in het oorlogsverhaal *Geheimen van de vuurtoren* van Emma Carroll is nog maar een jong meisje. Olivia, dertien jaar oud, woont met haar ouders, haar jongere broertje Cliff en haar zeventienjarige zus Sukie in Londen. Het is 1941 en de Engelse hoofdstad heeft het zwaar te verduren onder de Duitse bombardementen. Tijdens een bezoek van de kinderen aan een bioscoop gaat het luchtalarm af en er volgt een hevige luchtaanval, waarbij Olivia het bewustzijn verliest. Zodra ze in een ziekenhuis weer tot haar positieven is gekomen, blijkt Sukie verdwenen. Het laatste wat Olivia zich kan herinneren, is dat ze haar zus, die om onduidelijke redenen de jas van haar moeder droeg, achternaging toen ze plotseling de schuilkelder ontvluchtte. In een steeg was Olivia daarna getuige van een ontmoeting met een onbekende jongeman.

En nu is Sukie dus vermist. Het is onzeker of ze is omgekomen bij het bombardement. Olivia wil het niet geloven. Alleen de jas van haar moeder is teruggevonden tussen het puin. In onze-

kerheid over het lot van Sukie, worden Olivia en Cliff van het onveilige Londen geëvacueerd naar Budmouth Point, een idyllisch dorpje aan de kust. De enige bewoner daar die nog ruimte heeft voor onderdak voor de evacuees is Ephraim, de stille vuurtorenwachter. Hij is een enigszins zonderlinge man die duidelijk niet gewend is aan de aanwezigheid van kinderen en die zich nogal geheimzinnig gedraagt. Olivia ontdekt in een van de zakken van haar moeders jas, die zij nu mag dragen, een briefje met een onleesbare boodschap, een reeks cijfers en letters. Ze vermoedt dat dit een notitie is van haar zus en Olivia is vastbesloten de betekenis van de code te achterhalen. Ze gaat op onderzoek uit en maakt al snel mee dat de norse dorpeelingen in Budmouth Point er geheimen op nahouden. Olivia ontdekt dat een groep Joodse vluchtelingen per boot aan zal komen vanuit Frankrijk. De vraag is: heeft het mysterieuze briefje uit de jas van haar moeder hier iets mee te maken? En zal Olivia haar grote zus Sukie ooit nog terugzien?

Emma Carroll is werkzaam als docent Engels aan een middelbare school. Ze

schreef meerdere (bekroonde) kinderboeken, die zich dikwijls afspelen in het verleden. Carroll kan goed schrijven en ze slaagt erin de lezer door haar directe manier van vertellen al vanaf de eerste bladzijde aan zich te binden. De geschiedenis is ontroerend en meeslepend, en de hoofdpersoon Olivia wordt door de schrijfster voldoende uitgediept, waardoor ze echt gaat leven, loskomt van het papier. De gebeurtenissen volgen elkaar in een stevig tempo op en het mysterie rond de verdwijning van Sukie, de raadselachtige notitie en het bijzondere gedrag van de dorpsbewoners zorgen voor de nodige spanning. Anders dan *Rose Blanche* kent het einde van dit verhaal een goede afloop.

Tussen de regels door krijgt de lezer een treffend beeld van het leven van de gewone burger, van een geëvacueerd stadskind ten tijde van de Tweede Wereldoorlog dat, ondanks alle vooroordelen, moet zien te aarden in een vreemde, bijna vijandige omgeving. Ook de verhaallijn over de Joodse vluchtelingen biedt de nodige aanknopingspunten voor een gesprek over de huidige problematiek rond asielzoekers en laat zien dat er anno 2020 helaas weinig nieuws is onder de zon.

Een zeer geslaagd verhaal in een historisch decor, geschikt voor lezers van twaalf jaar en ouder. ■

Rob van Veen

Voor meer informatie over deze maar ook andere boeken, ga naar <www.eenboekjeopen.nl>.